

Kmetški prijatelj.

Der Bauernfreund.

Izhaja vsako drugo in četrto nedeljo v mesecu, in košta s poštnino vred za celo leto 1 gld. 50 krajcarjev, za pol leta 80 krajcarjev.

Denar za naročilo kmetškega prijatelja prosimo pošiljati v gosposke ulice številka (Herrengasse Nr. 6.)

Rokopisi se nazaj ne pošiljajo, ne frankov... a pisma se ne sprejemajo.

Za oznaniha se plača za navadno versto 8 kr.

Cesar Jožefovi praznik v Ptuiju.

Nar lepši praznik, ki se je obhajal na spodnjem Stajerskem, odkar se ljudje spominjajo, bilo je razgorenje cesar Jožefovega spominka v Ptuiju na hinkoštal ponedelk. Iz telega spodnjega Stajerskega snidli so se ljudje, da bi vidili odkriti podobo avstrijskega vladarja zedinjeni s Ptujskimi mestjani in (veseli nas povedati) zedinjeni z nad pet tisoč kmetov, da bi vidili odkriti podobo tistega cesarja, katerega ljudje živeči v njegovem času niso mogli razumeti, njegovih blagih namenov niso mogli razpopasti, kteremu nastali so mnogi sovražniki zavoljo njegove pravičnosti, ki so mu življenje grenili, in čigar smrti takrat ni objokoval in obžaloval skoraj nikdo drugi, kakor očreneli kmetje. Jožef napravil je vsem stanovom pred sodnikom enako pravico, stanovom, ki so imeli poprej posebnih pravic, je vzel te posebne nezasluzene pravice, in — žalostno je izreči — še dandanes terpi te sovražstvo zavoljo zgubljenih posebnih pravic.

Čitali smo hudo grozenje proti tistim kmetom iz Ptujске okolice, ki bi se prederznili priti k prazniku, katerega so napravili spodnjaštajerski mestjanje v čast cesarju, ki je odvzel pred vsem kmetakemu stanu hud jarm, pod kterim je zdihoval kmet kakor suženj nekterih izvoljenih; to grozenje bralo se je v časniku, ki ima na čelu zapisano: „V poduk in omiko kmetškega stanu“ v resnici pak piše le z namenom kmete razdražiti med saboj, lahkoverne zapeljati, ošemariti, vse pak pripraviti tako dalje, da bi plesali po njegovi godbi brez premisleka. Neverjetno je, da se prederne kdo v časniku, pisanemu za kmetški stan, kmeta tako grozno zaničevati. Kmet ne sme imeti svoje proste volje, želja zaničevanega voditelja (zapeljivca) ljudstva mu mora biti zapoved, kmet ne sme imeti drugega mnenja, kakor tacega, ki je pervakom pripravno v njihov koš in jim je koristno, kmet ne sme ja nič več vediti, kakor le malo toliko, kolikor je njegovim sebičnim voditeljem v prid, v kratkem povedano, po tem časniku mora biti kmet tako dalje, da bo prisegel na besede

ljudskih zapeljivcev in šuntarjev ravno tako, kakor na sveti evangelij. Če pa tega ne stori — v črne bukve s takim hudobnežem! O vi pomiljevanja vredni ljudje! o vi hudobni ljudje! ki zlorabite našo vero v slabe pogubljive namene, za izgled našega gospoda Jezusa Kristusa, ki nas je učil ljubezen do bližnjega, se v svojem slepem hrepenenju po vladovanju, in v svojem slepem sovražstvu proti vsacemu, ki vam ni po volji, ne brigate te dolgo časa več, Božji sin je menda učil ljubezen zastonj, ker vi pervaki, ki se imenujete njegovi nasledniki, kjer bi imeli pridgovati hvalečnost in spoštovanje čednosti, spuščate prav po kačje strupene pušice med ljudstvo samo v svojo korist in svoj prid, strupene pušice razpurtje, ki ljudstvo pripravijo v sovražstvo eden do drugega, in vam na ta način naj bi ohranile vašo vlado. Obtaljevanje vredno ljudstvo! Kadaj bodo ti vendar cveteli tisti časi, da boš stalo na svojih lastnih nogah, da boš spoznalo svoje resnične, odkritosrčne prijatelje, in boš moglo razločiti v javnem življenju brez krive misli dobro od slabega.

Črne bukve, s kterimi se strakijo dečki, v Ptuiju niso storile svoje dolžnosti pri kmetih, ki so korakali v sredi spodnjaštajerskih mestjanov v paru ravno kakor pri procesiji, — nek pervaki list je sicer rekel „enako volovom“ — skor okinčano in obanderano mesto Ptuij. Mestjani Ptujскеga mesta izvolili so prav lep kraj postaviti Jožefovi spominek, v sredi drevs kinčanih s spomladansko krasoto in v sredi livad stoji zlahtna iz medovine vliata postava blagega cesarja, njegovo milosérčno obličje gleda na mesto, ktero ima sedaj en dragocenjeni zaklad več v svojem posestvu. Ko je prišla procesija do zagorenega cesarjevega spominka, zaigrala je godba nekoliko viš, ktero so vsem serca ganile, in Stajerski pevci so zapeli skupno pesem, pripravno za ta praznik. Ljudstvo se je drenjalo glavo na glavo, mladina vajena plezati, sedela je po drevesnih vejah, da bi bili pričenjuči in bi vidili trenutek, ko je odpadlo zagrinjalo po govoru dostojnemu prazniku in je stala podoba cesarja Jožefa II. vidljiva vsem, ktero so

poljubovali solčni žarki od veselja na ta praznični dan! Banderi so se oklonili, klobuki so izginili iz glav, in tisočeri klici razlegali so se po livadah. Ko je prevzel Ptujski gospod župan spominek v mestno posestvo, potem, ko je nemški govor za ta praznik jenjal z donečim dopadajenjem, stopil je gospod gruntni posestnik Anton Lesnik na oder in je podčastil kmetakega cesarja v materinskem jeziku, poslušal od verlih kmetov prav pazljivo:

Dragi rojaki!

Med zbrano gospodo vidim jaz tudi veliko število kmetov iz bližnjih in dalnjih krajev nazočih. Po kaj ste prišli dragi rojaki? Jaz mislim, snidli smo se, da z svojo nazočnostjo slavimo dan, kterega danes mesto Ptuj v spomin vladarja obhaja, kteri več ko 100 let mertev leži, kteri je v celem svojem življenji za blagor svojih podložnih, posebno kmetovskega stanu ne gledé na narednost, tedaj tudi za nas slovence skerbil, in ravno temu vladarju se mi kmetovalci imamo v prvi verstí zahvaliti, za odrešenje iz sužnosti in hlapčevstva.

Dragi rojaki! malo od nazočih bo vedlo, kako se je kmetu pred 100 leti godilo. Kmet bil je hlapec, bil je sužnik. Vse posestvo bilo je lastnina grajšakova. Njiva, ktero je oral, žetev, ktero je spraviljal, vse kar je v potu svojega obraza z žuljami pridelal, vse bilo je lastnina gospóde. Gorjé pa kmetu, ako se je pritožil, gorje kmetu, ako mu je živina pred plugom opesala, tedaj bil je kmet sam pred plug vzprežen, in če tudi se je od slabosti na tla zgrudil, palica beričeva mu je zopet opomogla.

Kmetu tedaj ni ostalo drugega, kakor molčati in terpeti, dokler ni prišel odrešenik, in prišel je ta odrešenik v cesarju Jožefu II., kteri je preimenitne besede izrekel: „Ni resnično, misliti, zemlja bila je last gospóde, praden so bili podložniki.“

Dragi rojaki! gotovo je skotaj vsaki izmed vas od svojih starišev slišal, kako pripovezt od cesarja Jožefa II.

Kako je v kmetovsko obleko preoblečen popotoval, kako je pri kmetu za hlapca slutil, od tega bil v robot poslan in v robotu od grajšinskega hlapca tepen, in ravno zato, ker se je za ta slavni vladar sam prepričal, kako britek in težaven kruh kmet živa, ga ja sililo blago serce, kmetu iz sužnosti in hlapčevstva rešiti, in tako rekoč še le kmetu za človeka vsvariti. Ta slavni vladar ni samo za materjelno blagostanje svojih narodov skerbil, temuč tudi za omiko, ker bil je prepričan, da omika v prvi verstí pripomore narodu do boljše bodočnosti, zategadel je podpiral in razširjal učilnice. K prostosti, v kteri se mi kmetje sedaj gibljemo, je cesar Jožef II. temelj položil, in sedajni naš svitli cesar Franc Jožef I. nadaljujejo od cesarja Jožefa začeto delo, ker sta kmetu popolnoma oprostila, in ga rešila od robotu in desetine. Zato častimo spomin cesarja Jožefa II., kteri je vse svoje narode enako ljubil, tedaj tudi nas slovence, in za blagor vseh svojih ljudstev enako skerbil.

Tedaj, dragi rojaki, naj vedno spomin na našega rešitelja cesarja Jožefa II. v naših sercih živi in zedinimo vsi skupaj svoje glase in zakličimo živio cesar Jožef II.

Doneči slovoklici slišali so se od vsih strani, in reči moremo po svoji vesti, da so nas vse ganile priproste besede poštenega, priprostega kmeta zares do serca.

Ko je bilo končano prvo pravo praznovanje, ali smo k obedini, mestjani obedovali so v veliki sobani, ker pa je bila ta za vse premajhina, so pripravili obed za kmete v drugi sobani. Pri obeh obedih ni bilo viditi drugega, kakor preserčno veselje, in marsiktera prav pristojna beseda je dala obedini še boljši okus. Mestjani hodili so gori k kmetom, in kmetje hodili so doli k mestjanom; praznika ni kalila nobena reč, bil je zares vesel; to je bil praznik, kterega sta praznovala nar boljša stanova deržave, mestjanski in kmetški stan, v nar lepši edinosti. Verlim Ptujčanjem nar lepša hvala!

Že pred praznikom hujskoval je imenovan časniki, ki piše ljudstvu v poduk, prav sirovo na tiste ljudi, ki bi se prederznili brez visocoga dovoljenja tega lista obiskati praznik, pri kterem bodo kmetje „žerli, pijančevali, in kosti glodali“: ker pa pri kmetih kristjansko svarjenje nič ni pomagalo, ker se kmetje čibe niso bali, in je praznik v resnici velikansko se izveršil, bodo menda pervaki in njihovi pisarči od jeze počili! če bi jim le ne bila njihova koža preveč ljuba. Kmetje Ptujске okolice so imeli pri tem prazniku priložnost spoznati spodnještajerske mestjane v besedi in v resnici, in gotovo so se prepričali, da so ti resnični prijatelji kmetskega stanu, brez laži, brez goljufije, brez hinavstva in brez zapeljivosti.

Pustimo pervakom jezo! ostanimo tudi na dalje dobri prijatelji; in volkovi v ovčiji koži bodo kmalu morali zapustiti naše kraje; in verjemite nam kmetje, prijatelji! zguba tih volkov teh sebičnih, hinavskih prijateljev vam bo le v prid.

Das Kaiser Josef-Fest in Pettau.

Das schönste Fest, welches seit Menschengedenken in Unterfrettmart gefeiert wurde, war die Enthüllung des Kaiser Josef-Monuments am Pfingstmontag in Pettau. — us ganz Unterfrettmart waren Leute herangefommen, um im Vereine mit der Pettauer Bürger-schaft, und was uns so sehr freut, im Vereine mit mehr als fünftausend Bauernleuten das Standbild jenes österreichischen Regenten enthüllen zu sehen, den seine Mitwelt in seinen edlen Bestrebungen nicht begriff, dem zahllose Feinde, die er sich durch seine Gerechtigkeit geschaffen hatte, das Leben verbitterten und vergällten, und dessen Tod damals fast nur die befreiten Bauern beweinten und beklagten. Josef II. machte alle Stände vor dem Richter gleich, er entzog den bevorzugten Ständen ihre Vorrechte, und das war nicht nur damals der Grund

des Hasses gegen ihn, sondern — so traurig es ist — noch heute dauert dieser Haß wegen der verlorenen Vorrechte an.

Wir haben in einer Zeitung, die zur Belehrung und Bildung des Bauernstandes zu schreiben vorgibt, tatsächlich aber nur schreibt, um die Bauern aufzuheben, die leichtgläubigen irre zu führen und zu betöhlen, — alle aber zu beherrschen, eine Drohung gegen jene Bauern aus der Bettauer Gegend gelesen, die es wagen sollten, einer Feier beizuwohnen, welche untersteirische Bürger zu Ehren eines Kaisers veranstalten, der ja vor allem dem Bauer das Joch abnahm, unter dem er, der Knecht des Bevorzugten, schmachtete. Es ist unglaublich, daß man es wagt in einer für Bauern geschriebenen Zeitung eine solche Verachtung für den Bauernstand zur Schau zu tragen. Der Bauer darf seinen eigenen Willen haben, der Wunsch eines verachteten Volksführers muß ihm Gesetz sein; der Bauer darf keine Meinung haben, als die den Pervaken paßt und von Kugen ist; der Bauer darf nicht mehr wissen, als im Interesse seiner eigennützigen Führer liegt, kurz der Bauer muß so weit gebracht sein, daß er auf die Volksführer und Volksverheber schwört, wie auf das Evangelium! Sonst — in's schwarze Buch mit ihm! O, ihr traurigen Leute! O, ihr schlechten Leute, die ihr unsere Religion zu schlechten, zu verderblichen Zwecken mißbraucht! Das Vorbild des Herrn und Meisters ist euch in eurer Herrschsucht, in eurem Vöthen Haß gegen Leben, der euch nicht zu Willen ist, längst abhanden gekommen, und wo ihr Pervaken, — der Dantbarkeit, wo ihr der Tugend das Wort reden solltet, da werft ihr mit kurzer Berechnung, euch allein zu nuz und frommen, den Pfeil in die Wange, dessen Gift die Zwietracht ist, welche das Volk in Parteien theilt und euch die Herrschaft sichern soll! Armes Volk! Wann blühen die einmal jene Zeiten, wo du auf eigenen Füßen stehen wirst, wo du zur Erkenntnis deiner aufrichtigen Freude kommest, wo du das Gute von dem Bösen im öffentlichen Leben wirst vorurtheilsfrei unterscheiden können?

Das „schwarze Buch“, mit dem man Buden schrecken kann, übt in Pettau keine Wirkung auf die Bauern, die mitten unter den Bürgern der Untersteiermark paarweise, wie bei einer Procession — ein Pervakenblatt sagte allerbing's „wie die Ochsen“ — durch das bekränzte und besflaggte Pettau zogen. Die Bettauer haben einen sehr schönen Platz zur Aufstellung des Monumentes gewählt — mitten unter im Frühlingschmucke prangenden Bäumen und Fluren erhebt sich die edle in Erz gegossene Gestalt des edlen Kaisers und sein mildes Antlitz blickt auf die Stadt, die nun ein Kleinod mehr in ihrem Reichthum hat.

Als der Zug vor dem verhäulten Kaiser anlangte, spielte die Musik einige erhebende Weisen, stimmten steirische Sängere einen edlen Festchor an. Kopf an Kopf drängte sich das Volk und in den Zweigen der Bäume hielten sich kletterlustige Jungen fest, die Zeugen des erhebenden Augenblickes sein sollten, als nach der Festrede die Hülle fiel und Josef II. Stambulisch, geträufelt von den glänzenden Strahlen der prächtigen Frühlings-

sonne, mitten unter seinem Volke stand! Die Fahnen senkten sich, die Hölle flogen von den Köpfen und tausendstimmige Juchrufe erdröhnten durch die Luft. Nachdem der Herr Bürgermeister von Pettau das Monument in den Besitz der Stadt feierlich übernommen hatte, nachdem die deutsche Festrede nach brausendem Beifalle verklungen war, betrat der Grundbesitzer, Herr Anton Lebnik, die Tribüne — und feierte den Bauernkaiser unter größter Aufmerksamkeit aller Zuhörer, in seiner Mutter Sprache. „Weßhalb seid Ihr gekommen, theuere Landleute? Wir sind hier zusammengekommen, damit wir durch unsere Anwesenheit den Tag feiern, den heute die Stadt Pettau zum Andenken des Herrschers feiert, der schon hundert Jahre begraben liegt und in seinem ganzen Leben zum Nutzen seiner Unterthanen, namentlich zu jenem des Bauernstandes ohne Rücksicht auf die Nationalitäten, also auch zum Nutzen unseres Volkes sorgte, und dem gerade und in erster Linie wir Bauern die Abnahme der Leibeigenschaft und Knechtschaft zu danken haben. Wenige von Euch, theuere Bauern, wissen es, wie es dem Bauer vor hundert Jahren erging. Der Bauer war der Knecht der Herrschaft, welcher aller Grundbesitz gehörte. Der Acker, den er pflügte, die Ernte, die er heimbrachte, alles war er im Schweiße seines Angesichts, mit schwierigen Händen erarbeitete — es war das Eigenthum des Herrn. Der Bauer war dem Viehe gleich — und wenn das Thier den Pflug nicht mehr ziehen konnte, zog ihn der Bauer, und wenn er unter der Last zusammenbrach — der Stod des Büttels raffte ihn wieder auf. Dem Bauer blieb nichts übrig, als zu schweigen und zu ertragen bis nicht sein Erlöser kam, und er kam, dieser Erlöser, in dem Kaiser Josef II., der die berühmten Worte sprach: „Es ist nicht zu glauben, der Grund und Boden wäre früher Eigenthum der Herren gewesen, bevor sie Unterthanen geworden sind.“

Genüß aber hat mancher von Euch von seinen Eltern Erzählungen über Kaiser Josef II. gehört, wie er als Bauer verkleidet umherging, wie er selbst den Pflug lenkte und die Leiden und Freuden des Bauernstandes kennen lernte und dann zuzusagen den Bauer erst zum Menschen machte. Dieser edle Herrscher hat nicht nur für die materielle Wohlfahrt des Volkes gesorgt, sondern auch für die Bildung, denn er war ja überzeugt, daß die Bildung in erster Linie dem Lande eine bessere Zukunft sichert. Deshalb gründete er Schulen und verbreitete den Unterricht.

Die Freiheit, in der wir Bauern uns jetzt bewegen, geht von Josef II. aus, unser jetziger Kaiser Franz Josef I. hat das von seinem Vorfahren begonnene Werk vollendet. Deshalb ehren wir das Andenken Josefs II., der alle seine Völker gleich liebte, deshalb auch für uns Slawenen und für das Wohl aller seiner Unterthanen gleich sorgte. Darum, theuere Landleute, möge das Andenken unseres Befreiers Kaiser Josef II. in unseren Herzen die beste Stelle finden, vereinigen wir alle zusammen unsere Stimmen und rufen wir „Hoch Kaiser Josef II.“

Brausende Jubelrufe ertönten, und wir müssen es gestehen, daß uns die einfachen herzlichen Worte des schlichten Bauern sehr zu Herzen gingen.

Nachdem die eigentliche Feier geschlossen war, ging man zur Mittagstafel. Die Bürger speisten im großen Saale, und weil er sich als zu klein erwies, war für die Bauern in einem anderen Saale aufgetragen. Bei beiden Tafeln ging es froh und lustig her, und manch gelungenes Wort würzte das Mahl. Die Bürger gingen zu den Bauern hinaus und die Bauern kamen zu den Bürgern herunter — es war ein ungetrübtes, ein schönes Fest, welches die zwei besten Stände im Staate, Bauern und Bürger, in bester Eintracht mit einander feierten. Den wackeren Pettauern der beste Dank!

Hatte schon vor dem Feste jenes Blatt, das zur „Velesung“ schreibt, in rohen Ausfällen gegen jene Leute geschrieben und gepölkert, die es wagen sollten, ohne Erlaubnis einem Feste beizuwohnen, bei dem die Bauern „freffen, saufen und Knochen nagen“ sollten, so war das Aergerniß der Pervaken und ihrer Schreiber nur ein um so größeres, weil sich kein Mensch vor der Ruthe fürchtete und das Fest den schönsten Verlauf nahm. Die Pettauer Bauern hatten Gelegenheit, die untersteitischen Bürger in Wort und That kennen zu lernen — und sie werden sich wohl die Ueberzeugung verschafft haben, daß diese die wahren Freunde des Bauernstandes sind, ohne Lug und Trug, ohne Spiegel-fersterei und Falschheit.

Lassen wir den Pervaken den Kerger, bleiben wir uns auch fernerhin gute Freunde und die Wölfe im Schafpelze werden unsere Gegend bald verlassen müssen, und glaubt uns Bauern — der Verlust ihrer eigennützigen falschen Freundschaft wird zu Euerm Vortheile sein!

Spodnještajersko napredovalno društvo.

Dvajsetega maja t. l. bil je ustanovni zbor spodnještajerskega napredovalnega društva. Nazođih bilo je 663 300 udov, število udov, ki so se oglašili do sedaj, pa preseže že 700. Za predsednika tega društva bil je voljen enoglasno gospod doktor Edvard Glantschnigg, urednik našega lista, za odbornike voljeni so bili gospod doktor Jožef Schmiederer iz Maribora, gospod Emil Deutschman iz Ptuja, gospod Albert Stiger iz Slovenske Bistrice, gospod Janex Zechman iz Brezice, gospod doktor Ausserer iz Sevnice, gospod Julij Larisch iz Laškega, gospoda profesor Marek in Franz Zangger iz Celja, gospod doktor Tomaseh iz Slovenskega. Udje novo vstavljenega društva so mestjanje in kmetije, slovinci in nemci, ker društvo nima drugega namena, kakor pospeševati napredek, posebno pri kmetakem stanu, ohraniti postavne od Nj. V. našega presvitloga cesarja poterrjene prostosti, in jih, če je mogoče, še pomnožiti, opirati se proti odločeni spodnje štajerske od štajerske kronovine, in pri volitvah bodi si v občinske ali okrajne ali deželne ali državne zastope podpirati volitev samo tacih moč,

od kterih je vsakdo prepričan, da ne bodo skerbili samo za svoj žep, temveč potebovali se bodo za blagor svojih volilcov.

Ud tega društva sme biti vsak pošten moč, kterega ne izključi § 30. društvene postavne, od kterega se more imeti prepričan, da ima voljo pospeševati društvene namene. Izključe § 30 društvene postavne so nasledne: Deržavljeni vnajnih deržav, ženske, in mlađoletni se ne smejo jemati kot udje v politična društva.

Veseli nas, naznaniti, da je večji del udov tega novovstavljenega društva iz kmetov, in mislimo, da bo število družbenikov kmalu preseglo 1000.

Napredovalno društvo oživljeno 20. t. m. nadomestilo bo na spodnem štajerskem kmetaka društva, ktera so na gornjem štajerskem prinesla že toliko dobrega sadu.

Konečno še opomnimo, da so pristopili udje temu društvu iz Gradeca in iz vsih mest dolnjega štajerja, iz Slovenske Bistrice, iz Marenberga, od sv. Lorenca na Koroški železnici, iz Vuherjev, iz Ribnice, iz Mute, iz Poličanjev, iz Studeneca, iz Rogateca, iz Šmarjev, od sv. Duha pri Ločah, iz Konjic, iz Vitanj, iz Vojnika, iz Doberne, iz Sevnice, iz Korjev, iz Podčetrteka, od Zidanega mosta, iz Terbovelj, iz Hraštinka, iz Laškega, iz Žavca, iz Pircica, iz Liboj, iz Šempetra, iz Braslovic, iz Vranskega, in še iz drugih manjših krajev, in da se oglašajo še vsaki dan novi udje k temu društvu.

Mislimo, da mora celo vlada pospraviti društvo nar prijazneje, ktero si je stavilo v program: „Mir med mestjanom in kmetom, med nemcom in slovincem na Spodnještajerskem.“ in hoče pospeševati omiko in materijelno blagostanje kmetakega stanu, s tim, da mu naznanuje napredke v gospodarstvu.

Saj se ve, da bodo pervaki in njihovi plačani listi zopet grozno kričali in hujskali na vao moč, nas pak ne briga nič kričanje tih sobičnežev, ptica poznamo po perji, in marsikdo, ki se izda za petelina, je le kapun.

Dopisi.

iz Kranjskega. (Nekdaj in danes!) V prejšnjih člankih dokazali smo, da znanje nemškega jezika nikomur ne škoduje, da pa mnogim izmed nas zamore koristiti. Dokazali smo, da zahteva novoslovencev, izključiti nemški podak iz naših šol, clo tudi v mestih, ni poštena in opozorili smo naše bralce, kako brihtni slovinci, posebno pa najudušnejši novoslovenci sami — svojemu izustanju nasproti — brez izjema pošiljajo svoje otroke v nemške šole! Kot drugo zahtevo pervakov navedili smo: 2. Vstanovitev slovenske visoke šole (univerzitetne) in slovenske višje sodnije v Ljubljani. Da tudi ta zahteva ni poštena, in da se nikakor ne opira na korist ljudstva, hočemo v sledečem pojasniti. Vprašamo: Kateri

namen izpolnjujejo visoke šole? Visoke šole, imenovane tudi vseučilišča (ker se na njih vse vednosti učijo) postavljene so v namen, mladenčje, ki so latinske ali realne šole dobro dovršili, izuriti v višjih vednostih, da pridejo potem kot zvedeni možje, kot uradniki, zdravniki, profesorji, inženjeri i. t. d. v praktično življenje med svojo ljudstvo. Da se mladež dobro izuri, postavljeni so po univerzitetah za učitelje zlo modri in učeni možje, ki jih vlada sklicuje iz obširnih krajev, večidel clo iz ptujsčine, kajti modrih mož je treba vzeti, kjer se jih dobi. Ti učitelji se pešajo svoje žive dni z učenostjo in trudijo se v korist svojega blahtnega poklica. Takih mož pa je malo, in nahajajo se le po visokih šolah velikih mest, kot na primer Dunajskega. Po takih šolah pa se tudi morejo prizadrevni mladenčji izuriti, ter postati modri in priljudni uradniki, zaupljivi zdravniki, vestni učitelji mladine i. t. d. In kdo bi tega ne vedel ceniti? Kteri gospodar, kteri oče, ktera mati bi ne imela skerbi v eni ali drugi teh zadev? — Kako obžalivo bilo bi ljudstvo, ako bi imelo nezmožne uradnike, na primer sodnike, ki bi kmetom slabe sodbe in napčne svete dajali, ali neuljudno jih odganjali iz uradnic? Kako bitko bi bilo za ljudstvo, ako bi se ob uri nevarnosti pri kugah in hudih boleznih ne zno zanesati na verlega dohtarskega zdravnika? Kaka škoda za darovitega učenca, kteriga bi neizurjenec profesorja ob veselje do učenja spravila, kajti mladost potrebuje trdnih voditeljev, ki z olikanem umom in sercom nadomestujejo starše, in dajejo podlogo prihodnemu življenju! Omenimo tudi inženirja, ki ga prosto ljudstvo potrebuje pri svojih posestnih razmerah: Tudi nezreden inženir (zemlomisec) zamore storiti obilno krivico, kajti površnost v mapnih zadevah povzroči lahko krivičnost v davkoplači, še bolj pa zna kmeta zapeljati v drage posestne pravde s svojim sosedom! Tode kaj bi obširno razkladali, kar vsak pameten človek sam zapopade: Poverljivost in nerednost ste v vsaki obliki škodljivi: Gospodarju v svojih opravkih, obertniku, rokodelcu ravno tako, kakor zdravniku, uradniku, učitelju i. t. d., tolikoveč pa zadnim osebam, ker one občujejo z ljudstvom in neveljavnost le enega samega zna udariti sto ude v njegove okolščine! — Razumljivo je potem, da ne smemo učenost katirati in da moramo skerbno čuti, da se mladež naša, ki obiskuje višje šole, izuri kolikor naj bolj mogoče. Kako bi pa bilo to mogoče, ako bi se ustanovila univerziteti v Ljubljani? Kje — dragi moji — bi se vendar dobilo veliko število dovolj izurjenih učiteljev? Ali misli mar kdo, da bi 2 ali 3 učitelji zadostovali? Višja šola, ktera, ako hoče izpolniti svoj namen, mora razkladati mooge vednosti pravoznanstva, jezikoznanstva, naravoznanstva, zdravoveda i. t. d. potrebuje učiteljev najmanj 20 do 30! Vsaki del znanstva more staviti olega moža, ako hoče biti dana učencem možnost, se tega naučiti, kar olikani narodi dandanes za potrebno spoznavajo, in kar se po drugih univerzah lahko nauči: Samo pra-

voznanstvo zahteva posamezne učitelje za ruke pravo, za cerkveno, za občno, za kazensko, za kupčijsko pravo, za narodarstvo, za statistiko i. t. d. ! Ako tega nij, ni univerziteti nič vredna, ona bi bila le zakonna šola, sleparija, ki bi mladini priliko kratila, na drugih obstoječih veljavnih šolah v vnanjih krajih se izuriti, kakor se — hvala Bogu — do sedaj godi. Mi tedaj trdimo, da bi na Kranjskem ne bilo moč univerziteti ustanoviti še iz tega glavnega vzroka ne, ker bi nam popolnoma učiteljev pomanjkovalo, ki bi bili svojemu poklicu kos. Ako bi se pa vendar le visoka šola napravila v Ljubljani, kot jo želijo zdajni sebični poslanci naši, tako bi ne ostalo družega, ko večino dragoplačdenih učiteljev izbrati iz verst širokoustnih malovednežov, to je izmed tistih lakomnih oseb, ki le za sebe skerbijo, kterim pa ljudstvena korist ni mar, ki se ne brigajo čisto nič za pomanjšanje javnih plačil, za pomanjšanje visokih davkov, — kteri bi timveč ne opešali molziti poterpežljivega in prelakozapeljivega kmeta, ako le sami sebi koristijo! Kajti pomislite: Visoka šola v Ljubljani bi stala derzaro vsako leto samo na učiteljskih plačah najmanj 50.000 gld. to je vsaki teden 1 tvercent goldinarjev in plačati bi jih moralo ljudstvo!! — nevišeti so stroški za poslopja, za potrebne bukvišča i. t. d. In to bi se godilo vrh denarne nadloge še v očitno nekoriist naši mladeži, ki bi jo več ne potegnili na izvrstno šolo Dunajsko ali Graško, ki bi ne skusila več življenja v ptujsini in fužim vadila se ponižnosti — ampak postopala bi po beli Ljubljani ponosno in površno in zanemarljivo svoj blahtni poklic! Kaka krivica da naslednje lakomnemu poteljenju zdajnih poslancov, ki se lipšajo z imenom „narodnjaki“, zamoremo razviditi iz vstanovljenja nove univerziteti v Pragi na Češkim. — Ondot je obstala do sedaj najstarejša imenitna nemška visoka šola. Češki poslanci, sebični kot naši slovenski, zahtevali so od države, da jim napravi poleg nemške še posebno češko univerziteti in derčava se tem možem, ker so dospeli večino v državnem zboru, ni mogla upreti, ter vstanovila je češko šolo, ki je poleg obstoječe nemške nepotrebna ko kožuh po leti. Ta češka univerziteti stane nas letožno leto 300.000 goldinarjev — kravri denarji so to, ki jih mora ljudstvo s povikšanim davkom zakladati! (Dalje prihodnič.)

Gospodarske stvari!

Hruška lesnika.

Skušnja nas uči, in vsakdo se lahko sam preprča, da daje hruška lesnika hrušek, ktere nar manj občutijo raznih neugod, toraj tudi dosežejo nar večjo starost; drevesa pak, ktera se izgizijo iz drugih pešk od blahtnejih sort, niso toliko neobčutljiva, ne daje tako krepkih in dolgo terpetih debllov, toraj tudi ne dosežejo nikolj take starosti,

kake hrške cepljene na lesniko. Opiraje se na te skušajo se pripraviti umni sadjerejci cepiti žlahtnih hrškinih sort samo na taka mlada drevesca, ktera so se izrastila iz lesničnih pešk.

Drugi sadjerejci pak so šli še dalje. Pustili so rasti lesnice visoke in so jih cepili še le po verhu z žlahtnimi sortami. Jaz sam sem poskusil to pred petnajst leti pri šest takih zraščenihi drevescih, ter sem jih cepil z nar žlahtnejšimi sortami, vsako drevo z drugo sorto. Ta drevesa so prišla pozneje v druge roke, in sedaj nimajo nobene goje, pri vsem tem pak so prav zdrava, lepo rastejo in donajajo vsako leto mnogo sadja. Pozneje derjal sem se vedno tega navoda, in dobil sem vsakikrat nar krepkejša nar zdravjša drevesa, ktera ne občutijo nikoli neugodnega vremena, toraj bi svetoval vsacemu sadjerejcu ravnati po tem, kar sem mu naznanil v tih versticah. Na kmetih se lepe drobnice ali lesnice prav lahko dobijo, in ne veljajo skoraj nič.

Koprec (Fenchel) napravi kravam mleka.

Če krava brez vidnega uzroka mleko zgubuje ali ga popolnoma zgubi, da se ji vode iz kubanega koprečevaga semena piti, ali pa se ji da v kermo vsak dan pest frišnega koprečnega zelišča. Kozi pastirji so menda našli to sredstvo, in v mnogih krajih se daje vsak dan spomlad kopreca kozam v kermo, ktere niso breje. Koprec ne dela samo mleka, temveč naredi ga okusnega. Koprec pak se ne prideluje po mnogih krajih, toraj čem tu v kratkem njegovo obdelovanje naznaniti.

V dobro pak lahko zemljo naredijo se razori 30 do 45 centimetrov narazen, vsakih 20 do 25 centimetrov se dene četiri do pet koprečevih zern v zemljo, ki se pokrijejo tanjko z gnojem. Ko so rastlinke 10 do 14 centimetrov visoke, se jim zemlja porahlja in opleve; čez mesec pozneje se zemlja vnovič obdela, in konec poletja se porežejo rastline, ki dosežejo visokost do 9 centimetrov, ter se porabijo frišne, ali pa se posušijo.

Berlín stene mokrote varuje.

Priporočilo se je pri mokrih stenah nasaditi berlína, da se izraste po njih in izserka s svojimi korenincami, ktere napravlja po zidovji, mokrote iz sten ter je hiši lep kinč. To sredstvo se je izkazalo prav dobro, samo to moramo opomniti, da se sme saditi samo pri trdnem zidovji; pri tankjih stenah korenince stene prederajo, in jih popolnoma pokvarijo, zgodilo se je, da je berlín tanjko steno pokvaril tako zelo, da bi se bila skoraj poderla, in se je morala napraviti nova.

Medena limonada.

V deset do dvanajst litrov destilirane vode se kuha 750 gramov meda okoli tri in pol ure, in sicer naj vre prav počasu. Pene, ki se narejajo pri tem kuhanji, se morajo skerbno posnemati z žlico,

in sicer tako dolgo, da je ta moča popolnoma čista. Ko je moča popolnoma čista, prelije se skoz platneno cedilnico v pripravno posodo, kjer se pusti prav počasi shladiti. Ko je moča mlačna, doda se ji v vodi rastopljenih medenic (droži), da začne vreti. Namestu drožja doda se tudi drožjevega praha iz fabrike Peter Reininghausove v Gradecu, ki ima ravno tako veljavo, kakor frišno drožje, in se da ohraniti več let. Ta drožjevi prah se nameša s sladkorjevo mlačno vodo. Po zimi mora imeti kraj, v katerem ta moča vre, nar manj 19 do 22° Cels. gorkoie. Čez 4 ali 5 dni se morajo pene zopet prav skerbno posnemati, in sicer tako dolgo, da se pokažejo po verhu samo še le mali mehurčki. Na to se precedi moča skoz klobučinsko cedilo, ktero se mora poprej prav natanjko očistiti, potem skoz dvojno platneno cedilo v močne steklenice, ki so se pomile poprej prav čisto z destilirano vodo in so se dobro posušile, ter se zamašijo dobro s probkovimi zamaški. Priporočati je splakniti, poprej steklenice z enim delom salicilne kisline rastopljene v osam delov alkohola brez potoke, in namočiti tudi probkove zamaške v ti moči. Preden se vlije medena limonada v te steklenice, in se zamaši, morajo se steklenice in zamaški dobro posušiti. Tako napravljena medena limonada da čez en ali poldrugi mesec prav okusno pijačo, ki je prav hladljiva in krepčalna. Če se hoče narediti ti limonadi poseben okus, se ji doda, ko se kuha med v destilirani vodi, nekoliko pomerančnik olupov, nageljnov, cimeta, vanilija i. t. d.

Razne stvari.

(K cesarskemu potovanji.) Gospod c. k. namestnik Štajerske, ekscelencja baron Kúbeck, obiskal je vae kraje, kamor pride cesar, in vozil se po vseh cestah, po kterih se bo peljal cesar. Kakor se sliši, trudi se občina Smarje na vae moč, da bi se peljal cesar skoz prijazni terg. Sme upati, ker podpira tudi namestniški svetovalec Haas njeno prošnjo.

(Naš cesarjevičinnjegovavisoka gospa) bivata sedaj v Laksenburgu, na lepem gradu blizu Dunaja, ter pričakuje, da bo porodila visoka gospa v ravno tisti sobani, kjer je bil rojen naš presvitli cesarjevič.

(Poslanci pri cesarju.) Gospoda Stiger in pl. Formacher bila sta pri cesarju s prošnjo: Nj. V. naj bi obiskalo pri svojem potovanji tudi Slovensko Bistrico. Cesar je obljubil presileoma "polniti željo, če bo le mogoče.

(Razpušena deželna zbora.) Razsun kranjskega deželnega zbora bo razpušen tudi bemaki. Volitve na Kranjskem se bodo skoraj gotovo vršile po volji pervaikov, kteri potikajo na vae moč; in v prihodnje bo nosil gospod doktor „Zarnique“ velik zvonec. To bo lepo gospodarstvo, doživeti bomo morali, da bojo kmetje prisljeni voliti doktorje in Bog sam ve kakolne

ljudi še, samo kmetov ne, ker ti bi vsaj vedili, kje jih čevelj žuli, in poznajo svoje potrebe. "Narodni dom" bo potem dobil del davkov, ktere plačujejo kmetje za deželo, in sedajna lepa obetanja pervakov, bodo ostala samo — obetanja.

(Deržavni zbor) bil je, kakor je znano, sklenen, in se bo menda poklical še le v sredi meseca oktobra; nar slabše obnašal se je poslanec Klun, kteri je trdil, da ljudstvo z veseljem davke plačuje! Takih poslancev nam je ravno treba!?

(V Ljubljani) umrl je poprejšni deželni glavar pl. Codelli-Fahrenfeld 83 let star.

(Škof Jernej Vidmar †.) Iz Kranja došla je žalostna vest, da je umrl knezoškof š. č. gospod Jernej Vidmar v 83. letu svoje starosti. Ranji, ki je bil pokopan 21. t. m., podal se je še pred več let v Kranj v pokoj, kjer je mirno živel, ne pečuje se za svet. Bil je blag cerkven knez, ki se ni pečal nikoli z nacionalnim prepričkom, ki je delal mir, kjer mu je bilo le mogoče, častili so ga toraj vsi pametno misleči prav visoko. Pervaški listi pak ne pišejo veliko o njem, — ker ni bil šunter ljudstva. Naj v miru počiva!

(Nekdajna Meksikanska cesarica) Charlotte (bere se: Šarlot), žena nesrečnega Meksikanskega cesarja Maksa, brata našega presvitlega cesarja, je obnorala, kakor je že marsikomu znano, po groznih nesrečah, ki so jo zadela. Sedaj je stara 43 let; v svoji blaznosti je vedno prav mirna, večkrat gre se sprehajati, igra na glasoviru, obišeta jo večkrat na teden Belgijski kralj in kraljica.

(Kronanje Ruskega cara) izvršilo se je brez vse nesreče. Več ko sto tisoč vojakov in policajev varovalo je cara vseh Rusov pred kakim zločinom nihilistov.

(Spominki cesarja Jožefa) napravili se bodo baje letos še v Slovenski Bistrici, v Rogatecu, in v Slovenem Gradecu.

(Tudi spomin na cesarja Jožefa.) V starem gradu "Novigrad" blizu Karlovca na Horvatskem bil je te dni ljudski praznik. Varok temu je bil, da je bilo ravno 100 let, odkar je cesar Jožef, potuvajoč po Horvatskem, prenočil v tem gradu. Kmetsko ljudstvo, ki se je v množini snidlo k temu praznovanju, pogostilo se je po deželni legi pod mljim nebom s koštruni in teleti na račun pečenimi in z vinom.

(Slovenski narod*) se posmehuje, da je na Stajerskem 12.000 bedakov, — v njegovi urednišveni pisarni se ve da ni prostera za toliko norcev! — V obče ta vmazan pervaški list gospoda doktor Zarnika, na Dufelji se je pisal po francoško: „Zarnique“, ne piše samo neumnih, temveč tudi lažljivih reči. Tako je naznanil pred kratkem hujškaje, da so gospodje Deschmann, doktor Schrey in doktor Schaffer v deželnem odboru dognali, da so nekega žida (Juda) vzeli za zdravnika v bolnišnico v Ljubljani. — Dozvalo se je pak, da sta bila ravno gospod doktor Bleiweis in doktor Vošnjak, ki sta spravila „Juda“ v to službo, "Narod"

pak sedaj tiho molči, in ne omeni čisto nič o svojem poprejšnem hujškani proti imenovanim trem gospodom, kteri so mu temu v peti. — Kar pak se tiče zdravnika, trjstati se mora od njega dobrih vednosti, če je le posten mož, se na vse druge reči ni ozirati.

(Umor med vožnjo po železnici.) V novejšem času se večkrat sliši, da so bili potovalci umorjeni med vožnjo po železnici v vozovih, kjer so sedeli. Kaj takega zgodilo se je pred kratkem na Angleškem. Predstojnik postaje zapasil je pri nekem vlaku rasterto okno, na katerem so bila kervava znamenja. Ker je sumil po tih kervavih znamenjih zločinstvo, zapovedal je odpreti kupé, in našli so v njem dva klobuka. Mahoma poslal je mašino, ktero je imel za postajne potrebe preiskovat železnične proge, po kterih se je peljal imenovan vlak, in našli so v resnici velicega moža mertvega, ki je bil med potom umorjen in pri oknji iz voza vržen.

(Od strele ubit) je bil pred kratkem nek mož v zagrebški okolici na prostem polji.

(Vse iz papirja!) Da se narejajo škafi, sodi, koleca pri železničnih, vozovih i. t. d. iz papirja, to ni nič več novega, to naznanili smo vam že lansko leto v našem časniku. Sedaj pak se poroča iz Amerike, da so tam napravili barko iz papirja. To je vendar malo neverjetno!

(Telefon.) V Celji vpeljal se je te dni prvi telefon. Po ti novi znajdbi moreta dva govoriti z saboj več milj daljč. Govorilec in poslušalec zvezana sta z drotom, ki ima na obeh krajih trahter, v kterega se govori in na drugem kraju posluša. Električna petje glas od enega kraja po drotu do drugega, in da besede poslušalcu ravno tako, kakor se govorijo, kakor smo omenili more biti govorilec oddaljen več milj od poslušalca, in glas se prav natanjko razumi; po večjih mestih, u. pr. na Dunaji, so si napravili nekteri telefon, da poslušajo petje ali godbo doma, ktera se verji v drugih sobanah.

(Nar starejše drevo na zemlji) je v Aziji in sicer v deržavi Birma. Po zgodovinskih spricilih vsajeno je bilo 238 let pred Kristusovim rojstvom. Staro je toraj sedaj 2171 let.

(Praznik za šolo.) Binkoštni ponedelk napravili so pri sv. Lenartu na slovenskih Goricah v gospod Jamnikovi gostilni majni praznik, čigar čisti dohodki so se darovali ondodni šoli.

(Južna železnica) bo napravila sekundni vlak in Celja do Gradeca, in bo vstregla s tim posebno Celjanom, Slovenbistričanom in prebivalcem več drugih krajev, kteri si želijo že zdavnej boljše zveze z Gradecom. Posebno za kraje oddaljene od železničnih postaj, je dosedajni vozilni red prav neugoden, ker vsi poštni vlaki odidejo in pridejo po noči. Ko se bo napravil sekundni vlak sjutraj, bo to veliko boljše.

Učenca h pekariji

išče Josef Sima v Celji.

Častivrednim kmetom Ptujskega okraja.

Binkoštni ponedeljek razgarnil se je v Ptaji spominek cesarja Jozefa II.

Vdeležilo se je tega praznika iz vseh krajev dolnjega Štajerskega nemano veliko ljudi, posebno pa je čokanal kmetaki stan Ptujkega okraja z velikim številom deleznikov praznovanje, kako razumi čestiti velicega cesarja, prvega odrešenika človeških pravic. Žalibog, da pervaki skusajo spraviti ob dobro ime z ausidljivo in strakoprazljivo orado to verle mode, ki so prišli obhajati praznik, povabljeni od Ptujskih mestjanov, iz svojega samostalnega prepričanja, ker madočevati na posten način nad njimi se jim ni mogoe.

Vam verlim kmeto zahvalimo se iz celega serca, da ste došli, vidimo iz tega, da razumite, in sodite pravico zaslug nepozabljivega cesarja, in ste tudi zedinjeni z nami odkritosrečno pokazali celemu svetu svoje prepričanje, kakor je navada pri postenih moteh.

Ne brigajte se toraj za obrekovanje in zabavljanje v listih kakor „Slovenski gospodar“ in „Süddeutsche Post“; mislite le, da bodo vas spoštovali vsi resnični postenjak, samo tisti tihotapci ne, ki se skrivajo za imenovanoma listoma, ki ne morejo veličastnega praznika skruniti drugoe, kakor z maloprištnim obrekovanjem.

Pomislite na dalje, da morate delati mestjan in kmet skupaj za svoje blagostanje, kar bote gotovo vedili iz svoje lastne skusnje, in da bote našli resnično pomoč, če je potrebujete, gotovo le pri mestjanih in tertanah, nikoli pa pri pervakih in njihovih privržencih.

Zato je enkrat vaim verlim kmetom Ptujkega okraja, ki so se vdeležili tega veličastnega praznika, zahčimo trikratno „Ziveli“!

Ptujski mestjanje.

Devet medalij. — Grenka Rakoczy-voda iz Bude.

analizirana in priporočena po deželni akademiji v Buda-Pešti, od profesorja doktor Stölzela v Monaku, od profesorja doktor Hardy v Parizu in profesorja doktor Tichborne v Londonu, rabi se od gospod profesorja doktor Gebhardta v Buda-Pešti, od profesorja doktor Zeisela na Dunaji in od drugih imenitnih, skušenih zdravnikov, ker ima vsebi mnogo Litana, posebno za hude boleznj pri delah trupla, ki preskerbljavajo prebavanje, če se tekko voda spušča, z nar boljšim vspehom in se priporoe: toraj bolj ko vse druge grenke vode.

Na zalogi v vseh večjih lekarnicah in prodajalnicah mineralnih vod, vedno frišno napolnjena.
Presi se vsakrat zahtevati Rakoczy-voda iz Bude.

Zaloga v Celji Baumbachova lekarnica, Wal-land & Pellé, C. Kriepir; v Ptaji F. C. Schwab, Eckel, Schulink, Josef Kasimir, Vikt. Selinscheg.

Bratje Loser v Buda-Pešti.

Posostniki.

An die geehrten Landleute des Bettauer Bezirkes!

Am Pfingstmontage hat in Bettau die Enthüllung des Denkmals Kaiser Josef II. stattgefunden.

Die Betheiligung aus allen Theilen der Steiermark war eine großartige und insbesondere hat die ländliche Bevölkerung des Bettauer Bezirkes durch ihre große Theilnahmezahl bewiesen, in welchem Maße sie den großen Kaiser, den ersten Ketter ihrer merkwürdigen Freiheit zu ehren verehrt.

Leider sind es die Vervanten, welche auf keine andere Art, als die der miserablen, feigen Denunziation, jene modernen Männer, welche mit innerer Ueberzeugung der freundlichen Einbindung der Bürger Bettau's Selbste geleistet haben, — zu verdächtigen suchen.

Auch, Ihr modernen Landleute, können wir aus innerem Herzen für Euer Erscheinen danken, wie sehen darin den Beweis, daß Ihr die Verdienste des unvergesslichen Monarchen richtig erfasst und im Bereiche mit uns zum Ausdruck gebracht habt.

Einfach Euch daher durch Verschimpfungen in Blättern nach Art des „Slovenski gospodar“ und „Süddeutsche Post“ herabwürdigend beizugehen und denket, daß jene dankten Ehrenmänner, die dahinter stehen, — dieser-erhebenden Feiert auf keine andere Weise, als der der-gemeinen Verleumdung nahe treten können.

Gedenket ferner, daß Ihr aus eigener Ueberzeugung wissen werdet, daß der Bürger und Bauer der Förderung gemeinsamer Interessen stets Hand in Hand gehen muß, und daß Ihr, wenn Ihr einer theilhaftigen Unterthänigung bedürftig seid, dieselbe nicht nur im Bürgerthum der Städte finden werdet.

Darum nochmals allen modernen Landleuten des Bettauer Bezirkes, welche an dieser erhabenen Feiert theilgenommen, aus warmen Herzen ein dreimaliges Hoch!

Die Bettauer Bürger.

Razglas.

Ker se počne žetev, c. k. priv. vzajemna zavarovalnica zoper požar v Gradci vse s. p. n. gospede kmetovalce vlijudno opozoruje, da zavaruje ona zraven hiš in vsakterega pohištva, strojev, živine i. t. d. tudi pridelke na njivah in senožetih zoper požar po mogočno ugodnimi pogodbami.

Dotične vprašanje se vlijudno vselej razjasnijo v zavarovalničnih kancijah (Gradec, Sackstrasse, št. 20) kakor tudi pri vsakemu okrajnemu zastopniku, kjer se tudi zavarovalne ponudbe sprejemlajo.

*C. k. priv

Vzajemna zavarovalnica zoper požar v Gradci.

Okrajno zastopništvo

v Gradecu, meseca veliki traven 1883.

(Fonatis se ne plačuje.)